

سه یار دبستانی کاش واقعی بود

حمزه نوذری

جامعه‌شناس و استاد‌دانشگاه

دیروز دانش‌آموز دبیرستانی با آب‌وتاب قصه سه یار دبستانی را برابرم تعریف می‌کرد و آن‌قدر از این قصه ذوق‌زده شده بود که می‌پرسید حسن صباح کیست؟ دوست دارم بیشتر درباره‌ی خواجه نظام‌الملک طوسی بدانم. واقعا خیام با این دو نفر دوست دوران مکتب بوده‌اند؟ وقتی پرسیدم دقیق‌تر بگو جریان چیست؟ گفت بچه‌های مدرسه در سال جدید درباره‌ی سرپال حشاشین حرف می‌زنند که مصری‌ها ساخته‌اند و درباره‌ی حسن صباح و فرقه اسماعیلیه است. آن‌قدر شور و ذوق فهمیدن زندگینامه حسن صباح و خواجه نظام و فرقه اسماعیلیه و قلعه الموت را داشت که برای من بسیار عجیب بود که چطور یک سرپال توانسته است این‌همه شوق برای فهمیدن و دانستن درباره شخصیت‌های تاریخی ایجاد کند؛ درحالی‌که کتاب‌های مدرسه نه‌تنها جذابیت ایجاد نمی‌کنند بلکه با نوع روایت تاریخ دافعه هم به وجود می‌آورند. دختر دانش‌آموز برابرم تعریف کرد که در حشاشین این سه دوست با هم عهد و پیمان می‌بندند که در راه اعتلا و سربلندی ایران و اسلام تلاش کنند و برای ایران کارهای بزرگی کنند. وقتی بی‌برده بود که این سه یار دبستانی هریک راه متفاوتی انتخاب کرده بودند، برایش جالب‌تر هم شده بود؛ یکی راه علم و ادبیات، یکی راه علم و سیاست و حکومت‌داری و یکی راه نظامی‌گری و مبارزه برای حاکمیت فرقه اسماعیلیه. وقتی به او گفتم در اینکه این سه شخصیت بزرگ تاریخی، در یک شهر متولد شده باشند، در یک مکتب درس خوانده باشند و هم‌سن‌وسال باشند و پیمانی با هم بسته باشند، محل تردید است؛ هرچند هر سه در یک دوره تاریخی نزد یک شخصیت دینی که مورد اعتماد و احترام فطزل سلجوقی بوده است، شاکردی کرده‌اند، گفت کاش این داستان واقعی بود. گفت سه یار دبستانی عهدی که با هم بسته‌اند، خیلی امروزی و جذاب است و این جذابیت است که ما را علاقه‌مند به تاریخ و شخصیت‌های تاریخی می‌کند؛ یعنی از امروز و اکنون به سراغ تاریخ برویم. به او گفتم واقعی است؛ اما واقعیت این است که این روایت به معنای شکل یا طریق مواجهه با جهان اجتماعی-سیاسی است. سنتی که خواجه نظام الملک طوسی در پیش گرفت و معتقد بود لازم نیست با نظام حاکم و سلجوقیان جنگید؛ بلکه باید سنت ایرانی را با در پیش گرفتن سیاست‌ورزی و اصلاح حاکمان پایدار نگه داشت و جامعه را سامان داد. مسلکی که خیام در پیش گرفت، مبتنی بر علم و شعر است و روش سوم که حسن صباح انتخاب کرد، مبارزه نظامی بود. هر سه نفر خواسته‌اند کشورشان باشند؛ اما به سه طریق مختلف. به نظر تو کدام‌یک موفق‌تر بودند؟ در گفت‌وگو با این دانش‌آموز متوجه شدم که چه نشت‌هایی که دیگران تاریخ و شخصیت‌های ما را روایت می‌کنند که گاهی نادرست و غلط؛ اما جذاب و دارای فانتزی‌های امروزی است. تازه متوجه شدم که بازی با مبین مضمون هم وجود دارد. در هر دو فیلم بازی حسن صباح و طرقداران او به گونه‌ای قاتلان معتاد و جزء اولین ترورکنندگان حرفه‌ای در تاریخ معرفی شده‌اند گویی توریسم از درون ایران و فرقه اسماعیلیه متجلی شده است. علاوه‌براین طرفداران حسن صباح را کسانی معرفی می‌کنند که با کشتیدن ماده مخدر دیگران را به قتل می‌رسانند. به نظر می‌رسد اروپایی‌ها و صلیبیون بعد از شکست‌هایی که از حکومت فاطمیون در مصر، که اسماعیلی مذهب بودند، متحمل شدند و جان‌فشانی و ازخودگذشتگی آنها برای‌شان عجیب بود، روایت‌هایی از آنها ساخته‌اند که جعلی، خیالی و بسیار توهین‌آمیز است؛ اما تلاش کمی برای زدودن این مزخرفات و جعلیات انجام شده است. درست است که فرقه اسماعیلیه و طرفداران حسن صباح در زمان حکومت مقتدر سلجوقی توان جنگیدن رودررو نداشتند و سعی می‌کردند بزرگان سلسله سلجوقی را بکشند؛ اما هیچ وقت مردم عادی را نمی‌کشتند و این خیلی با مسئله ترور فاصله دارد و کشتن شخصیت‌های سیاسی چندان وسیع و گسترده نبوده است. صلیبیون و اروپایی‌ها با نشان‌دادن حسن صباح و فرقه اسماعیلیه به‌عنوان قاتلان، ترویجست و معتاد خواسته‌اند شکست خود را توجیه کنند و مسلمانان شرقی را بدنام کنند؛ اما ما چه کرده‌ایم. چقدر فیلم تاریخی با اندکی فانتزی ساخته‌ایم که نوجوان و جوانان ما را به تاریخ اجتماعی، سیاسی و اقتصادی غنی و پیچیده ایران آشنا کند. چرا محتوای کتاب‌های تاریخی و اجتماعی آن‌قدر انزاعی و کسل‌کننده است که برای دانش‌آموزان ازجمله سخت‌ترین کتاب‌ها است که شوق و شوری برای مطالعه برنمی‌انگیزد؟ آیا وقت آن نرسیده است که تغییری در سیاست‌های ایجاد کنیم؟

<div>دوشنبه ۲۰ فروردین ۱۴۰۳</div>
۲۸ رمضان ۱۴۴۵
۲۸ آوریل ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۸۰۵
۲۰ هزار تومانی
۱۲ صفحه

در «شرق» امروز می‌خوانید: جنگ غزه ۶ماهه شد؛ خروج اسرائیل از خان‌یونس • سرنوشت جریمه ۳ میلیونی حجاب هفته آینده مشخص خواهد شد • عارف: در این فضا نمی‌شود کار سیاسی کرد

بیش از دو هزار نفر از محکومان محاکم از جمله فعالان زندانی محیط زیست به مناسبت عید فطر مشمول عفو رهبر انقلاب شدند

خبر خوش آزادی

سفری در اوج منازعات منطقه‌ای و در بحران آتش افروزی‌های تل آویو
امیرعبداللهیان به مسقط رفت

دیپلماسی به‌جای پاسخ سخت؟

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

یادداشت

برای دوست ارجمندم سعید مدنی

احسان هوشمند

مدنی منتشر کرده می‌توان تعقیب کرد و دید. در دهه ۷۰ سعید مدنی یکی از نزدیکان شادروان مهندس سبحانی و از نویسندگان و همکاران مجله ایران فردا بود؛ به عبارت دیگر افزون بر فعالیت‌های فرهنگی و پژوهشی، سعید مدنی علایقی رسانه‌ای و مطبوعاتی هم دارد و از ظرفیت مطبوعات برای انتشار موضوعات و دیدگاه‌های مورد علاقه خود استفاده می‌کرد. متأسفانه در دو دهه گذشته آقای دکتر مدنی چند نوبت بازداشت و زندانی شده است و گاه دوره‌های طولانی زندان و تبعید را پشت سر گذاشته است. باوجود این شرایط سخت، در هنگام آزادی هر درخواستی که برای دریافت نظرات و مشورت درباره مسائل کشور از آقای مدنی شده، وی از مشاوره و ارائه پیشنهادهایی دلسوزانه خود دریغی نداشته است. برای شخصیتی که علایق خود را در چارچوب مطالعات و بررسی‌های میدانی و کتابخانه‌ای تعقیب می‌کند و دبلیست کشور و سرنوشت ایران عزیز است، چنین مجازات‌های سنگینی چه معنایی دارد؟ آیا کارهای مطالعاتی سعید مدنی به کمک

یادداشت

مبنای قانونی انتقال سعید مدنی چیست؟

محمدهادی جعفرپور

وکیل دادگستری

هریک از اعضای این شورا و ضرورت تشکیل جلسه هر سه ماه یک بار، مبنِ اهمیت اقدامات این شورا و ضرورت توجه به مصوبات این شورا بنا بر این‌نامه اشاره شده است.
بندالف ماده ۲۴ آیین‌نامه، ذیل عنوان اختیارات شورا، اتخاذ تصمیم راجع به تفکیک و طبقه‌بندی متهمان و زندانیان را وظیفه اعضای این شورا دانسته و ماده ۳۳ به‌صراحت به ضرورت تفکیک زندانیان سیاسی از دیگر زندانیان اشاره داشته، تبصره ۲ این ماده هرگونه اعمال سلیقه شخصی یا نقض ضوابط مقرر در این ماده را ممنوع می‌داند.

مستند به تبصره ۳ و ۳ ماده ۲۷ هرگونه تصمیم‌گیری راجع به تغییر طبقه‌بندی و تفکیک زندانی باید ضمن ابلاغ به زندانی، در صورت جلسه‌ای تنظیم و ضمیمه پرونده اجرای احکام زندانی شده، شخص زندانی حق دارد تا مدت یک هفته به این دستور معترض شود و شورای طبقه‌بندی مکلف است حداکثر تا مدت یک هفته به اعتراض زندانی رسیدگی و تعیین تکلیف کند. و ماده ۲۷ آیین‌نامه در تعریف ضمانت اجرای رعایت ضوابط حاکم بر طبقه‌بندی زندانیان مقرر می‌کند: تخطی از مقررات و ضوابط مربوط به طبقه‌بندی زندانیان تخلف محسوب و مرتکب اعم از رئیس زندان و دیگر مدیرانی که مسئولیت نظارت بر این امور را دارند، مشمول تنبیهات اداری یادشده در ماده ۹ رسیدگی به تخلفات اداری می‌شوند.

ضوابط تعریف‌شده در این آیین‌نامه و مفاد ماده ۵۱۳ قانون آیین دادرسی کیفری به‌ویژه تبصره ۱۳ این ماده که مقرر می‌کند: درصورتی‌که محل اقامت محکوم به حبس، خارج از حوزه دادگاه صادرکننده حکم باشد، نام‌برده برای تحمل ادامه حبس به زندان محل اقامت خویش منتقل می‌شود، سبب طرح این پرسش است که انتقال استاد سعید مدنی به زندان دماوند مستند به کدام‌یک از این ضوابط انجام شده؟ آیا در این اقدام ضوابط تعریف‌شده در بند ب ماده ۳۲ راجع به لزوم تفکیک زندانیان سیاسی از دیگر زندانیان یا مقررات مندرج در تبصره ۲ و ۳ ماده ۲۷ راجع به حق اعتراض زندانی به تصمیم شورای طبقه‌بندی لحاظ شده و در خاتمه اینکه مبنای قانونی چنین تصمیمی چه بوده؟ شورای طبقه‌بندی زندان‌ها در اتخاذ چنین تصمیمی چه نقشی داشته است؟

تأکید رهبر انقلاب در دیدار با دانشجویان و فعالان دانشجویی دانشگاه‌های مختلف:

در کنار نگاه نقادانه، نگاه سرافرازانه در قبال پیشرفت‌های کشور داشته باشید

برگزیده‌ها

مأموریت اصلی بهشت نظافت یا سیاست؟

درخواست یکی از اعضای شورای شهر از شهردار: تهران را تمیز کنید. تا انتخابات یک سال زمان داریم

انجمن صنایع فراورده‌های لبنی ایران از تعطیلی ۸۰ درصد کارخانه‌ها در دو دهه گذشته خبر داد

احتضار کارخانجات لبنیات

نگاهی به اکران‌های سال جدید سینماها

امسال هم سال کم‌دی‌هاست؟

اخبار و گزارش‌ها از افزایش برخی بیماری‌های واگیردار از جمله آبله‌مرغان و سرخ‌خبر می‌دهند

آبله‌مرغان و سرخک در نیمه‌راه

ما شوکه شدیم آقای وزیر شاید نه!

یادداشت روز

پاسداری از حرمت شهری و شهروندان با کیست؟

علی کیافر

معمار، شهرساز، پژوهشگر شهری و استاد دانشگاه

در این روزها گفته‌ها و نوشته‌ها درباره بوستان (پارک) قیطریه و ساخت مسجد در آن فراوان بوده است. آنچه در رد و عدم پذیرش جامعه از امکان به انجام رسیدن برنامه ساخت مسجد در یک پارک قدیمی و نمادی از سابقه تاریخی یک شهر، آن‌هم پایتخت، در رسانه‌ها و گروه‌های حرفه‌ای و مطرح‌شده از سوی مخالفان ساخت مسجد در ساخت پارک قیطریه، هم مردمان عادی، هم حرفه‌مندان و هم حتی پاره‌ای از مذهبون، کم نیستند؛ قطع درختان کهنسال یک باغ که برای تندرستی جسمانی و روحی مردمان شهر تهران به آنان بس نیاز است، دسترسی به اشیای عتیقه سه‌هزاره ۲۰۰ساله مدفون در زمین پارک، تصرف دامنه بوستانی همگانی برای ایجاد مسجد اما در حقیقت مِلک و کسب‌وکار در کنار آن برای کسب درآمد تعدادی از خواص، استفاده از آب و برق رایگان پارک برای آن کسب‌وکارها، عدم نیاز به نیاشگاه جدید در منطقه‌ای که تعداد مسجد در آن کم نیست، نیاز به حفظ هرچه بیشتر فضای سبز در شهر تهران با هوای بسیار آلوده‌ای که دارد، نبود ساخت مسجد در دستور کاری شهرداری؛ ساخت مسجد عمل مؤمنانه جمعی است، شهرداری باید به وظیفه خود بپردازد و ایجاد مسجد را به مؤمنان بسپارد، استفاده از فضای بوستان برای ساخت مسجد خلاف قانون و مصوبات شورای شهر است، ساخت‌وساز در بوستان‌ها به‌جز خدمات ضروری مثل سرویس بهداشتی و نمازخانه ممنوع است و دیگر دلایل. در مقابل، توجیه برای درستی فکر و لزوم ساخت مسجد در بوستان قیطریه هم وجود خود را داشته است؛

<div>۲۵</div>
ایده‌در
۵